

Profesní rizika práce ve zdravotnictví

Velká část nemocí z povolání vzniká právě v souvislosti s výkonem profese zdravotníka. Zdravotník je během výkonu svého povolání exponován celé řadě rizikových faktorů, které lze rozdělit na **specifické** a **nespecifické**. **Nespecifické rizikové faktory** jsou noční služby (provoz na směny), stres, fyzicky i psychicky náročná práce, nedostatek odpočinku a volného času. **Specifickými rizikovými faktory** jsou faktory fyzikální, chemické a biologické.

Fyzikální faktory

Mezi fyzikální faktory patří neionizující záření, kde nalezneme UV záření, diatermii a laser, kde je cílovým orgánem kůže a oko.^[1] Dále máme ionizující záření, kterým jsou vystaveni pracovníci radioterapeutických a radiodiagnostických pracovišť. K fyzikálním faktorům patří i vibrace a hluk například na stomatologických pracovištích.

Chemické faktory

Chemickým faktorům můžeme být vystaveni při používání prostředků pro chemickou dezinfekci a sterilizaci. Dále při manipulaci s kovovou rtuť ve stomatologii, anestetiky, alergenními látkami a cytostatiky, které mohou mít karcinogenní (IARC 1: chlorambucil, tamoxifen, azathioprin, ...), mutagenní, teratogenní nebo alergenní potenciál.

Biologické faktory

K biologickým faktorům patří nemoci a infekce, kterými se může lékař nakazit od pacienta. K těmto nemocem patří: svrab, HBV, HCV, HAV, HIV, TBC, chřipka, dětské exantémové infekce a celá řada dalších infekcí. Riziko profesionálních infekčních komplikací lze **minimalizovat** dodržováním správných pracovních postupů, používáním ochranných pomůcek, očkováním, dodržováním zásad osobní hygieny, dezinfekce a sterilizace.

Psychická zátěž

S povoláním zdravotníka je neoddělitelně spjata i vysoká **psychická zátěž** (psychický stres). Lékař zodpovídá za zdravotní stav pacienta, potažmo za jeho život. Často je nucen dělat rychlá a závažná rozhodnutí (př. amputace končetiny po těžkém traumatu) nebo výkony se kterými vnitřně nesouhlasí (umělé ukončení těhotenství). Denně je v kontaktu s lidským utrpením a bolestí, často i s lidskou smrtí a smutkem rodiny a přátel zemřelého; během některých diagnostických nebo terapeutických zákroků bolest sám působí (př. injekce). Velký vliv na psychiku lékaře mají i interpersonální vztahy na pracovišti. Takto narušená duševní rovnováha v kombinaci s fyzickým vyčerpáním a chronickým stresem může vést ke vzniku tzv. syndromu vyhoření.

Mimo to mají jednotlivé zdravotnické profese své specifické stresory a rizika. Např. u **pracovníků zdravotnických záchranných složek** by se dále jednalo o vysokou míru zodpovědnosti, nutnost potlačit vlastní emoce, nutnost velmi rychle se rozhodnout a velmi rychle jednat, nerovnoměrné rozložení pracovního výkonu během pracovní doby, třídění raněných, práci v nepříznivých klimatických podmínkách (déšť, zima), apod. Dle studie započaté v roce 2003 je největším stresorem pracovníků zdravotnických záchranných služeb neúspěšná kardiopulmonální resuscitace nebo smrt dítěte.^[2]

Fyzická zátěž

Vysoká fyzická zátěž (několikahodinové operace, dlouhé služby včetně nočních směn, nedostatek odpočinku) působí na lidský organismus také negativně. U sester, sanitářů a rehabilitačních pracovníků nutno zdůraznit fyzicky náročnou práci na lůžkových odděleních (manipulace s pacienty v bezvědomí, rehabilitace částečně imobilních, manipulace s prádlem a zdravotnickým materiálem obecně; přemisťování pacientů je spojováno se vznikem muskuloskeletálních poruch^[3]). **Vynucené polohy** stomatologů a zubních laborantů mohou být příčinou kompresivních syndromů.

Nové doplňující označení: *Nebezpečí neviditelného, zdraví škodlivého záření.*

Odkazy

Související články

- Dezinfekce a sterilizace
- Radiační zátěž
- Radiační ochrana

Reference

1. LETOVSKÁ, Magdalena. *BOZPinfo.cz : Ochrana zdraví při práci s lasery* [online]. Výzkumný ústav bezpečnosti práce, ©2011. [cit. 2012-01-26]. <<http://www.bozpinfo.cz/ochrana-zdravi-pri-praci-s-lasery>>.
2. ŠEBLOVÁ, Jana. *BOZPinfo.cz : Zátěž a stres pracovníků zdravotnických záchranných služeb* [online]. Výzkumný ústav bezpečnosti práce, ©2007. [cit. 2012-01-26]. <<http://www.bozpinfo.cz/zatez-stres-pracovniku-zdravotnickych-zachrannych-sluzeb>>.
3. Evropská agentura pro BOZP. *BOZPinfo.cz : Manipulace s pacienty ve zdravotnictví* [online]. ©2007. [cit. 2012-01-26]. <https://www.bozpinfo.cz/knihovna-bozp/citarna/tematicke_prilohy/muskuloskeletalni_poruchy/msd_medical.html>.

Použitá literatura

- RADIMĚŘSKÝ, Michal. *Zdravotní rizika ve zdravotnictví* [online]. [cit. 2011-05-04]. <[1] (http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/LF-kliniky/prac-lekarstvi/Po_kozen_zdrav_u_zdravotn_k_.doc)>.